<table>
<tr><td rowspan="8">Ümumi məlumat</td><td>Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı</td><td colspan="2">GEOG210, Torpaqşünaslıq, 6 AKTS</td></tr>
<tr><td>Departament</td><td colspan="2">Coğrafiya və Ətraf mühit</td></tr>
<tr><td>Proqram (bakalavr, magistr)</td><td colspan="2">Bakalavr</td></tr>
<tr><td>Tədris semestri</td><td colspan="2">2025/2026-cı tədris ilinin payız semestri</td></tr>
<tr><td>Fənni tədris edən müəllim</td><td colspan="2">Məmmədli Elvira Vasif qızı</td></tr>
<tr><td>E-mail:</td><td colspan="2">elvira.mammadli@khazar.org</td></tr>
<tr><td>Telefon:</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Mühazirə otağı / Cədvəl</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td></td><td>Konsultasiya vaxtı</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Tədris dili</td><td colspan="3">Azərbaycan</td></tr>
<tr><td>Fənnin növü (məcburi, seçmə)</td><td colspan="3">Məcburi</td></tr>
<tr><td>Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat</td><td colspan="3">1. Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm",2007, 664 s (http://elibrary.bsu.az/kitablar/942.pdf)
2. Elməddin Namazov. Torpaqşünaslıq. Modul dərs vəsaiti. Bakı, 2016, 92 s. (https://www.e-derslik.edu.az/noduploads/vet_pdf/torpaqsunasliq.pdf)
3. Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, 132 s. (http://gsaz.az/ci/Kitabxana/M%C9%99tan%C9%99t_%C6%8Fsg%C9%99rovan %C4%B1n_ktab%C4%B1.pdf)
4. McKnight's Physical Geography: A Landscape Appreciation (11th Edition). 2014, 632 p.
5. Henry D. Foth. Fundamentals of soil science. Michigan State University. 382 p (http://base.dnsgb.com.ua/files/book/Agriculture/Soil/Fundamentals-of-Soil- Science.pdf)
6. Quliyev İ.Ə.Ümumi torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyası. Bakı 2014, 235 s.
7. Mühazirələ.rMüəllimin əlavə elektron mühazirə materialları.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Tədris metodları</td><td colspan="2">Mühazirə</td><td>X</td></tr>
<tr><td colspan="2">Qrup müzakirəsi</td><td>X</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fərdi tapşırıqlar</td><td>X</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Qiymətləndirmə:</td><td>Komponentləri</td><td>Tarix</td><td>Faiz (%)</td></tr>
<tr><td>Aralıq imtahanı</td><td>Aprel ayında</td><td>30</td></tr>
<tr><td>Davamiyyət</td><td>Tələbənin dərsdə aktivliyi</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Aktivlik</td><td>Tələbənin dərsdə aktivliyi</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Quiz</td><td>açıq suallardan və ya test tapşırıqlarından, yaxud hər ikisindən (qarışıq)</td><td>15</td></tr>
</table>

	Tapşırıq	Esse və təqdimat şəklində (hər bir tələbə üçün fərqli tarix təyin olunacaq)	5
	Final imtahanı	İyun ayında	40
	Yekun		100
Kursun təsviri	Torpaqşünaslıq təbiət elmlərinə daxildir. Torpaq dağ süxurlarının su, hava və müxtəlif növ canlı və cansız orqanizmlərin birgə təsiri ilə təbii dəyişilmiş üst və ya xarici qatıdır. Torpaq- iqlimin, bitki və heyvanat aləminin, dağ süxurların tərkib və qurluşunun, ərazinin relyefinin və ən nəhayət, ölkənin yaşının çox mürəkkəb qarşılıqlı təsiri nəticəsində yaranmışdır. Torpağın münbitliyi - torpağın bitkinin normal yaşaması və inkişafı üçün lazım olan qida elementləri və su, onun kök sistemini isə hava və istiliklə təmin etmək qabiliyyətidir. Bu elm fizika, kimya, biologiya, geologiya, coğrafiya, mineralogiya, geobotanika, riyaziyyat və s. elmlərlə sıx qarşılıqlı əlaqədədir.		
Kursun məqsədləri	Torpaqşünaslıq eminin əsas məqsədi torpağı və onun genezisini, quruluşunu, tərkib və xassələrini; torpaqların coğrafi yayılmasının qanunauyğunluqlarını; torpağın münbitliyinin formalaşmasını və inkişafını müəyyən edən ətraf mühitlə qarşılıqlı əlaqəsini; torpaqdan kənd təsərrüfatı və digər sahələrdə səmərəli istifadənin yollarını və torpaq örtüyünün kənd təsərrüfatında istifadəsi şəraitində dəyişkənliyini öyrənməkdir.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Semestrin sonunda tələbələr aşağıdakıları bacaracaqlar: 1.Torpağın tərifi, yaranma prosesi və inkişaf qanunauyğunluqlarını izah edə biləcək və torpaqəmələgətirən amilləri (iqlim, relyef, ana süxur, orqanizmlər, zaman, insan fəaliyyəti) tanıyacaqlar. 2.Torpağın fiziki, kimyəvi və bioloji xüsusiyyətlərini izah edə biləcəklər. 3.Torpağın mexaniki tərkibini, humus miqdarını, münbitlik göstəricilərini qiymətləndirəcəklər. 4.Torpaqda su, hava və istilik rejimlərini başa düşəcəklər. 5.Torpaqdan kənd təsərrüfatında və iqdisadiyyatın digər sahələrində səmərəli istifadənin yolları və torpaq örtüyünün kənd təsərrüfatında istifadəsi şəraitində dəyişkənliyi haqqında biliklər əldə edəcəklər.		
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Tədrisin keyfiyyətini təmin etmək məqsədilə mümkün qədər illüstrativ materiallara (online xəritələrə, qrafik təsvirlərə və diaqramlara) geniş yer ayrılmışdır. Tələbənin dərsdə iştirak etməməsi onun “Davamiyyət” balına yazılır (maksimum 5 bal). Hər 2-ci qaib tələbənin 1 balını silmiş olur. Aktivlik 5 balla qiymətləndirilir. Belə ki, bir neçə keçirilən dərs şifahi olaraq hər tələbədən soruşulur və cavabın keyfiyyyətinə görə 5 ballıq şkala ilə qiymətləndirilir. Semestr ərzində alınan balların həcmindən orta bal çıxarılacaq. Tələbənin özünü dərsdə diqqətli aparması, nizam-intizamı pozmaması, başqasına dərsi dinləməyə mane olmaması tələb olunur.		

	Tələbə tərəfindən belə hallar təkrarlanarsa, onun "aktivlik" balından çıxılır. Quiz 10 balla qiymətləndiriləcək. Quiz sualları test formasında veriləcək. Semestr ərzində 2 dəfə quiz olacaq. Hər biri 5 bal olmaqla. Cəmi 10 bal. Tapşırıqlar hər bir tələbəyə fərdi verilir və maksimum 10 balla qiymətləndirilir. Qiymətləndirilmə meyarları bunlardır: 1. Mövzunun tam əhatə olunması (3 bal) 2. Ən son, çox köhnə olmayan materiallardan istifadə (2 bal) 3. Alınan nəticələrin konkret və elmi baxımdan məntiqli olması (3 bal) 4. Verilən suallara cavabların verilə bilməsi (2 bal) Tapşırıqları təhvil tarixindən gec təqdim etmiş tələbə avtomatik olaraq 1-2 bal itirmiş olur. Aralıq və final imtahanları yazılı açıq sual və test formasında olacaq

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)

Həftə	**Tarix**	**Fənnin mövzuları**	**Dərslik**
1		Torpaq haqqında anlayış. Torpaqşünaslıq elminin inkşaf tarixi və başqa elmlərlə əlaqəsi.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 21-30) 2.Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, (səh. 6-25) Müəllimin elektron mühazirəsi № 1
2		Azərbaycanda torpaqşunaslıq elminin inkişaf xüsusiyyətləri. Torpaqşünaslıqda tədqiqat metodları.	4.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 21-30) 5.Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, (səh. 6-25) 6.McKnight's Physical Geography: A Landscape Appreciation (11th Edition). 2014, (səh. 345-347) Müəllimin elektron mühazirəsi № 2
3		Torpaqəmələgəlmə prosesinin mərhələləri. Maddələrin bioloji və biogeokimyəvi dövranı.Torpaqəmələgətirən amillər.Torpağın morfoloji əlamətləri.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 45-63) 2.Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, (səh. 90-96) Müəllimin elektron mühazirəsi № 3

4		Torpağın üzvi hissəsi. Humus haqqında anlayış. Humifikasiya prosesi və ona təsir edən amillər.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 116-128) Müəllimin elektron mühazirəsi № 4
5		Torpağın fazaları. Torpaq mikroelementləri.Torpağın radioaktivliyi.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 131-143) Müəllimin elektron mühazirəsi № 5
6		Torpaq kolloidləri. Torpaq kolloidlərinin əmələgəlməsi, tərkibi və xassələri. Kolloid hissəciklərin elektrik yükü.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 147-151) 2.Elməddin Namazov. Torpaqşünaslıq. Modul dərs vəsaiti. Bakı, 2016, (səh. 56-61) 3.Quliyev İ.Ə.Ümumi torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyası. Bakı 2014, (səh. 36-39) Müəllimin elektron mühazirəsi № 6
7		Torpağın udma qabiliyyətinin növləri (mexaniki, fiziki, fiziki-kimyəvi və ya mübadiləli, kimyəvi, bioloji udma).Torpağın udma tutumu.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 151-161) 2.Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, (səh. 61-65) Müəllimin elektron mühazirəsi № 7
8		Torpaq strukturunun əmələgəlməsi və onun növləri. Torpaq strukturunun dağılmasına səbəb olan amillər.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 165-171) 2.Elməddin Namazov. Torpaqşünaslıq. Modul dərs vəsaiti. Bakı, 2016, (səh. 34-35) 3.Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, (səh. 106-109) Müəllimin elektron mühazirəsi № 8
Aralıq imtahanı			

9		Torpağın ümumi fiziki və fiziki-mexaniki xassələri.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 172-175) 2.Quliyev İ.Ə.Ümumi torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyası. Bakı 2014, (səh. 50-51) Müəllimin elektron mühazirəsi № 9
10		Torpağın su xassələri və su rejimi. Torpağın su balansı və su rejimi.Torpağın su rejiminin tənzimlənməsi.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 179-194) 2.Elməddin Namazov. Torpaqşünaslıq. Modul dərs vəsaiti. Bakı, 2016, (səh. 35-36) 3.Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, (səh. 66-84) Müəllimin elektron mühazirəsi № 10
11		Torpaq məhlulunun tərkibi və qatılığı.Torpaqda oksidləşmə-reduksiya prosesləri.Torpaq məhlulunun ayırma üsulları.	1. Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, (səh. 3-31) Müəllimin elektron mühazirəsi № 11
12		Torpaq havası, onun tərkibi və əhəmiyyəti. Torpağın hava rejimi və onun tənzimlənməsi.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 196-202) 2.Elməddin Namazov. Torpaqşünaslıq. Modul dərs vəsaiti. Bakı, 2016, (səh. 36) Müəllimin elektron mühazirəsi № 12
13		Torpaqda istiliyin mənbəyi.Torpağın istilik xassələri (torpağın istilik udma qabiliyyəti, torpağın istilik tutumu və torpağın istilikkeçiriciliyi).	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 204-208) 2.Elməddin Namazov. Torpaqşünaslıq. Modul dərs vəsaiti. Bakı, 2016, (səh. 36)

			3.Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, (səh. 73-76) Müəllimin elektron mühazirəsi № 13
14		Torpaqların təsnifatı və coğrafi yayılmasının əsas qanunauyğunluqları.	1.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 223-226) 2.Elməddin Namazov. Torpaqşünaslıq. Modul dərs vəsaiti. Bakı, 2016, (səh. 42) Müəllimin elektron mühazirəsi № 14
15		Azərbaycanın torpaq tipləri və onların yayılma qanunauyğunluqları.	11.Məmmədov Q.Ş. Torpaqşünaslıq və torpaq coğrafiyasının əsasları Bakı, "Elm", 2007, (səh. 232-246) 2.Həsənova Ş.G., Əsgərova M.M. Torpaq coğrafiyası və torpaqşünaslığın əsasları ilə. Bakı, 2010, (səh. 115-132) Müəllimin elektron mühazirəsi № 15
Final imtahanı			

Bu tədris proqramı fənn haqqında tam məlumatı özündə əks etdirir və hər hansı dəyişiklik barədə öncədən xəbər veriləcək.